

**AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİNİN “AVRUPA
CEZAEVİ KURALLARI” BAŞLIKLİ (87) 3 NO’LU TAVSİYE
KARARI**

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 12 Şubat 1987 tarihinde kabul edilmiştir.

Bakanlar Komitesi,

Ceza politikası konusunda ortak ilkeler saptamanın, Avrupa Konseyi üyesi Devletlerin yararına olacağını düşünerek,

Genel olarak suçlulara uygulanan davranışlar çerçevesinde, olanakların elverdiği ölçüde, özgürlükten yoksun bırakan cezaların yerine aynı derecede etkili ve fakat hapsedenlerin sakıncalarını taşımayan diğer cezai önlemlerin uygulanması şeklinde, kapalı bir ortamda yapılan uygulamalardan açık ortamlarda uygulamalara doğru bir eğilimin gelişmekte olduğunu gözlemleyerek,

Bununla birlikte, bir cezaevinde tutuklu olmanın bazı hallerde her şeye rağmen zorunlu bir yaptırım olarak geçerliliğini koruduğunu ve sık sık kullanıldığını, bu itibarla bu uygulamalara ilişkin ortak kurallar öngörmenin uygun olacağını dikkate alarak,

Suçların önlenmesi ve suçlulara uygulanacak davranışlar konusundaki Birleşmiş Milletler birinci kongresinde, 30 Ağustos 1955 tarihli kararlar kabul edilen, tutuklulara uygulanacak asgari kuralların cezaevleri açısından taşıdığı yararları göz önünde bulundurarak,

Bu metnin kabulünden bu yana gözlenen değişikliklerin, güncel ceza politikalarının gereklerine uydurulması zorunluluğunun bilincinde olarak,

Bu kuralların asgari nitelikte olduklarını da akıldın çıkarmadan, Avrupa çapında fiilen uygulanmasının yerinde olacağını dikkate alarak,

Sonuç olarak da, saptanmış olan bu normların tutuklulara yapılacak davranışlar konusunda gelişen düşünce akımları ve üye Devletlerin bazılarının bu konuda mevzuatlarına almış oldukları daha ileri derecedeki

normlarla karşılaştırılmasının ve bu amaçla bu kuralları Avrupa perspektifi içerisinde yeniden incelemelerinin uygun olacağını düşünerek,

Üye Devletlerin hükümetlerine mevzuatlarında ve uygulamalarında bu kararın ekinde yer alan şekliyle, tutuklulara uygulanacak asgari kuralları içeren metindeki ilkelerden onları peyderpey uygulamaya geçirmek bakımından , yararlanmalarını önerir.

Üye Devletlerin hükümetlerini, her beş yılda bir Avrupa Konseyi Sekreterine, bu kararın uygulanmasıyla ilgili bir rapor göndermeye davet eder.

EK

Tutuklulara Uygulanacak Asgari Kurallar

Ön Açıklamalar

Aşağıdaki kuralların amacı, örnek bir hapisane sistemini ayrıntılarıyla tanımlamak değildir. Bunların amacı, sadece genellikle günümüzde kabul edilen görüşlerin ve çağdaş sistemlerin en uygun taraflarından yararlanarak iyi bir hapisane teşkilatının ve tutuklulara uygulanacak muamelelerin ilke ve kurallarını saptamaktır.

Asgari kurallar, bunların uygulanmasını engelleyen pratik güçlükleri aşmak için gösterilen devamlı çabaları teşvik etmeye hizmet etmelidir.

Bu kurallar düşüncenin devamlı olarak geliştiği bir alanla ilgilidir. Bu bakımdan bunlar yeni yöntem ya da uygulamalara başvurulmasını reddetme eğiliminde değildir. Yeter ki bu yenilikler insan onurunun korunmasını ilkelerine ve kuralların tümünün özünü oluşturan amaçlara ters düşmesin. Bu itibarla hapisaneler genel yönetimi, bu karara istisnalar getirmeğe daima yetkilidir.

1. Kuralların birinci bölümünde, hapisanelerin genel yönetimi ile ilgili kurallar ile cezai ya da diğer suçlardan sanık ya da hükümlü (güvenlik ya da topluma yeniden kazandırılması için içerde bulunanlar dahil)lerin hepsine uygulanabilecek kurallar incelenmektedir.

2. İkinci bölümde ise her birimce öngörülmüş kategorilerde bulunan tutuklulara uygulanabilen kurallar yer almaktadır. Bununla birlikte, hükümlülere uygulanan A bölümü kuralları, B, C ve D bölümleriyle ilgili kurallara aykırı olmamak ve tutukluların lehine olmak koşulu ile bu kategorideki tutuklulara da uygulanabilir.

I. BÖLÜM

Genel Kurallar

Temel İlke

5- 1. Aşağıdaki hükümler tarafsız bir şekilde uygulanmalıdır. Irk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da diğer herhangi bir görüş, milli ya da toplumsal köken, servet, doğum ya da diğer herhangi bir duruma dayanan farklı bir davranışta bulunamaz.

2. Bunun aksine, dini, ya da ahlaki inançlarına göre değişik gruplarda bulunan tutukluların bu inançlarına saygı gösterilmelidir.

3. Özgürlükten yoksun bırakma insan onuruna saygılı olmanın gerektirdiği maddi ve manevi koşullara uygun olarak yapılmalıdır.

Tutukluların kabulü, bu ilkeye uygun olarak ve onların kişisel acil sorunlarını çözecek biçimde organize edilmelidir.

Kayıtlar

6- 1. Geçerli bir tutukluluk belgesi olmadan hiç kimse tutukevine alınamaz. Bu belgenin içeriği derhal uygun kütüğe kaydedilir.

2. Tutukluların bulunduğu her yerde, her tutuklu için ayrı bir sütünü bulunan güncel bir defter tutulur, bu deftere:

- a) Kimliği,
- b) Tutuklanmasına karar veren yetkili makam ve tutuklama nedeni,
- c) Tutukevine girdiği ve çıktığı gün ve saati yazılır.

Tutukluların Dağıtılması

7- Tutukluların tutukevine dağıtılmasında, onların özellikle hukuki ve yasal durumları (sanık ya da hükümlü, ilk mahkumiyeti, kısa ya da uzun süreli olup olmadığı gibi), fiziksel durumları (genç, yetişkin, normal, hasta ya da akıl hastası ya da anormal), cinsiyetleri ve yaşları; hükümlüler söz konusu ise onlara uygulanacak davranışların özellikleri dikkate alınır.

a) İlke olarak, erkeklerle kadınlar ayrı yerlere konur. Bu ilkeye aykırı bir duruma ancak belli bir tedavi programının uygulanması için izin verilebilir.

b) Sanıklar kendi istekleri dışında hükümlülerin yanına konulamaz.

c) Genç tutuklular, onları kötü etkilere karşı koruyacak koşulların

gereklarine uygun bir yere konur ve yaşlarının özellikleri gereği olan ihtiyaçlarını dikkate alan bir rejimden yararlanmaları sağlanır.

Tutukluların Kaldığı Yerler

8- 1. Aksine hüküm olmadıkça, tutuklular, ilke olarak geceleri tek kişilik odalarda kalırlar.

2. Yatakhane sisteminin uygulandığı hallerde, buralarda, bu koşullarda kalmaya elverişli olduğu saptanmış tutuklular kalır. Bunlar geceleri söz konusu tutukevi tipine uygun bir denetime tabi tutulurlar.

9- Tutukluların kaldığı yerler ve özellikle yatakhaneler, iklim, kişi başına düşen hava ve asgari m² yer, ışıklandırma, ısıtma ve havalandırma gibi konular dikkate alınarak, hijyen koşullarına cevap verecek durumda olmalıdır.

10- Tutukluların yaşadığı ya da çalıştığı her yerde:

a) Pencereler tutukluların doğal gün ışığında okuyup çalışmalarına yetecek kadar büyük olmalıdır; pencerelerin düzenlenme şekli, yapay bir havalandırma sistemi olsun ya da olmasın temiz havanın içeri girmesine elverişli olmalıdır; bunlardan başka pencerelerin, güvenliğin gerektirdiği hususlar da dikkate alınarak, boyutları, konumları, inşaatı açılarından görünüşü, mümkün olduğu ölçüde normal olmalıdır.

b) Yapay ışıklandırma, bu konuda kabul edilmiş teknik normlara uygun olmalıdır.

11- Sıhhi tesisat, tutukluların doğal ihtiyaçlarını, diledikleri zaman temiz ve uygun bir şekilde giderecekleri durumda olmalıdır.

12- Banyo ve duş tesisleri, her tutuklunun aynı zamanda iklim koşullarına uygun bir derecede ve mevsime ve coğrafi bölgeye göre hijyen kurallarının gerektirdiği sıklıkta ve her halde, ılıman bir iklimde haftada bir defa kullanmalarına yeterli olmalıdır.

13- Tutukluların sürekli olarak kullandıkları bütün lokaller bakımlı ve temiz tutulmalıdır.

Kişisel Hijyen

14- Tutuklulardan temiz olmaları istenmelidir; bu bakımdan, sağlıkları ve temizlikleri için gerekli su ve temizlik malzemesi sağlanmalıdır.

15- Tutuklulara görünümelerini uygun bir hale sokmak ve kendilerine

saygı duyma olanağı vermek için, saç ve sakallarını düzene sokmalarını, erkeklerin her gün traş olmalarını sağlayacak kolaylıklar öngörülmalıdır.

Elbiseler ve Yatak Malzemeleri

16- 1. Kendi elbiselerini kullanmasına izin verilmeyen her tutukluya, iklime uygun, temiz ve onu sağlıklı tutacak bir elbise verilir. Bu elbiseler hiçbir şekilde alçaltıcı ya da utandırıcı olamaz.

2. Bütün elbiseler temiz ve iyi durumda tutulmalıdır. İç çamaşırlar, hijyenin devamını sağlayacak sıklıkla değiştirilip yıkanmalıdır.

3. Bir tutuklunun dışarı çıkmasına izin verildiği zaman, kendi elbiselerini giymesine ya da dikkati çekmeyecek bir giysi giymesine izin verilmelidir.

17- Tutuklunun tutukevine girişi sırasında, elbiselerinin iyi durumda tutulması için gereken önlemler alınmalıdır.

18- Her tutuklunun mahalli ya da milli geleneklere uygun olarak, kişisel bir yatağı ve gereği gibi bakımla kişisel yatak çarşafı olmalıdır. Bunlar temizliği sürdürecektir sıklıkla değiştirilmelidir.

Beslenme

19- 1. Yönetim, sağlık yetkililerince oluşturulmuş normlara uygun olarak tutuklulara, olağan saatlerde, iyi hazırlanmış ve miktar ve kalite bakımından modern hijyen ve diyet kurallarına yanıt verecek nitelikte, yaşlarını, sağlık durumlarını, çalışma koşullarını ve olanak ölçüsünde dini ve felsefi inançlarını da dikkate alarak, yemek vermekle yükümlüdür.

2. Her tutuklunun içme suyu olanağı olmalıdır.

Fizik Egzersizler

20- 1. Açık havada bir işi olmayan her tutuklu, zamanın olanak tanıdığı ölçüde, hava koşullarından korunmuş, açık havada en az günde bir saat, yürüyüş ya da fizik egzersiz yapma hakkına sahip olmalıdır.

2. Egzersiz yapmak için ayrılmış zamanda, gençler ve yaşları ve fizik kondisyonları uygun diğer tutuklular için beden eğitimi ve oyunlar düzenlenmelidir. Bu amaçla onlara saha, tesisler ve araç gereç sağlanmalıdır.

Sağlık Hizmetleri

21- 1. Her tutukevinde en azından bir doktor bulunmalıdır. Tıbbi

hizmetler, genel ya da yerel yönetimlerin sağlık hizmetleriyle sıkı bir işbirliği halinde, organize edilmelidir. Bu hizmetler, diagnostik için bir psikiyatri birimi ve mümkün olursa, anormallerin bakımı için bir üniteyi içermelidir.

2. Tıbbi bakıma ihtiyacı olan hastaların, ya bu olanaklara sahip bir tutukevine ya da sivil bir hastaneye nakli, öngörülmelidir. Eğer tıbbi bakım tutukevinde yapılacaksa, burada hasta tutuklulara gereken tıbbi bakım sağlayacak yeterli malzeme, araç gereç ve ilaçlarla bu konuda yeterli eğitim gören personel bulunmalıdır.

3. Her tutuklu, diplomalı bir dışçinin hizmetlerinden yararlanmalıdır.

22- Tutuklular kişilik bütünlüğüne, fiziksel ya da moral yapılarına zarar verecek tıbbi ya da bilimsel deneye tabi tutulamazlar.

23- 1. Tutukevleri, gebe kadınların doğum yapmaları için gerekli özel tesis ve personeli ve dini hizmeti yapacak kişiyi sağlamakla yükümlüdür. Bununla birlikte, mümkün olan durumlarda, doğumun sivil bir hastanede yapılması için gereken önlemler alınmalıdır. Eğer çocuk hapisshanede doğmuşsa, bu durumun nüfus kütüğüne yazılmaması gerekir.

2. Bebeklerin annelerinin yanında bulunmasına izin verildiği durumlarda, bebeklerin annelerinin yanında bulunmayacağı zamanlarda bakılacakları, yetkili personelle donatılmış bir kreşin organize edilmesi için gereken önlemler alınmalıdır.

24- Doktor, tutuklunun tutukevine alınmasını izleyen en kısa sürede ve daha sonra da gerekli olduğu her zaman, her tutukluyu, özellikle fizik ya da zihinsel bir hastalığı olup olmadığını ortaya çıkarmak ve mikrobik ya da bulaşıcı hastalığı olanları ayırmak için gerekli önlemleri almak, sınıflandırmaya engel olabilecek nitelikte fizik ya da akli bozukluklar ortaya çıkarmak ve her tutuklunun çalışma kapasitesini belirlemek amacıyla muayene etmelidir.

25- 1. Doktor, tutukluların fizik ve zihin bakımından sağlıklarını kontrol etmekle yükümlüdür. Doktor koşullara göre ve sağlık normlarının gerektirdiği aralıklarla, bütün tutuklu hastalara, hastalıklarından şikayet edenlere ve dikkatini özellikle çeken bütün hastalara bakmak zorundadır.

2. Doktor fizik ya da zihin sağlığının bozulduğu ya da tutukluluk süresinin uzaması ya da tutukluluk şekli sonucu bozulabilecek her durumu, raporla tutukevi müdürüne bildirir.

26-1. Doktor düzenli denetlemelerde bulunarak, aşağıdaki konularda kurum müdürüne önerilerde bulunur:

- a) Besinlerin miktarı, kalitesi, hazırlanışı ve dağıtımı,
- b) Tutukevinin ve tutukluların, hijyen ve temizlik durumları,
- c) Sağlık tesisleri, ısıtma, aydınlatma ve havalandırma durumları,
- d) Tutukluların elbise ve yatak takımlarının kalite ve temizlik durumu,
- e) Fizik ve spor eğitimi konularında uzman olmayan kişilerce düzenlendiği durumda etkinliklerde kurallara uyulup uyulmadığı.

Müdür, doktorun 25. maddenin 2. paragrafına ve 26. maddeye göre hazırladığı raporu ve önerileri dikkate almak zorundadır. Bunları kabul ederse, uygulamaya geçirilmesi için derhal gerekli önlemleri alır. Raporun içeriğini kabul etmiyorsa ya da öneriler kendi yetkisini aşıyorsa, bu taktirde doktor raporunu, kendi görüşleriyle birlikte derhal üst makama iletir.

Disiplin ve Cezalandırma

27- 1. İyi organize edilmiş ortak bir yaşamın ve güvenlikten yararlanmak için düzen ve disiplinin sağlanması zorunludur.

2. Topluca cezalandırma yasaklanmalıdır.

28- 1. Hiçbir tutuklu tutukevi servislerinin disiplin ile ilgili bölümünde görev yapamaz.

2. Bununla birlikte bu kural kendi kendini yönetme esasına dayanan iyi bir sistemin uygulanmasına da engel oluşturmaz. Gerçekten de bu sistem sosyal, eğitsel ya da sportif nitelikteki etkinliklerin örgütlenmesi ve yürütülmesi sorumluluğunun, gözetim altında, bu konularda gruplandırılmış tutuklulara verilmesini öngörür.

29- Aşağıdaki hususlar bir yasa ile ya da yetkili bir idari makam tarafından bir tüzük ile saptanmalıdır:

- a) Disipline aykırı davranışların neler olduğu,
- b) Bunlara verilebilecek cezanın niteliği ve süresi,
- c) Bu cezaları verebilecek yetkili makamın kim olduğu.

30- 1. Bir tutukluya ancak böyle bir yasa ya da tüzüğe uygun olarak bir ceza verilebilir, aynı olay için iki defa ceza verilemez.

2. Disiplinle ilgili rapor derhal yetkili makama gönderilir. Yetkili makam zaman geçirmeden kararını verir.

3. Hiçbir tutukluya kendisine yöneltilen suçlama bildirilip savunması alınmadan ceza verilemez.

4. Zorunlu ve mümkün olan durumlarda tutuklunun, savunmasını bir tercüman aracılığı ile yapmasına izin verilmelidir.

31- 1. Tecrit ve benzeri gibi tutuklunun bedensel ve zihinsel sağlığını tehlikeye düşürebilecek disiplin cezaları ancak, doktorun ilgiliyi muayene edip bu cezalara dayanabileceğini belirten yazılı bir belge vermesinden sonra uygulanabilir.

Her halde bu önlemler hiçbir zaman 31. madde ile konulan ilkeye aykırı olamaz ve onu kötüye kullanan şekilde uygulanamaz.

2. Doktor, bu disiplin cezalarına çarptırılan tutukluları her gün ziyaret eder ve bunların bedeni ya da zihinsel sağlık durumlarına göre yaptırıma son vermek ya da değiştirmek gereği duyarsa, durumu tutukevi müdürüne bildirir.

Kısıtlama Araçları

33- Zincir ve demir kullanılması yasaklanmalıdır. Kelepçe, deli gömleği ve diğer kısıtlama araçları yaptırım amacıyla kesinlikle kullanılamaz. Bunlar ancak aşağıdaki durumlarda kullanılabilir:

a) Nakil sırasında kaçmayı önleyecek bir tedbir olarak, bu durumda tutuklunun adli ya da idari bir merci

b) Önüne çıkarıldığı an, bunlar kaldırılır,

c) Doktorun önerisi üzerine sağlık gerekçesiyle,

d) Kullanılan bütün diğer yollar tutuklunun kendisine ya da başkalarına ya da mala zarar vermesini önlemeye yetmediği zaman müdürün emri üzerine, bu durumda müdür hemen doktorun görüşünü alarak, durumu bir raporla üst makama bildirir.

34- Yukarıdaki madde ile kullanılmasına izin verilen kısıtlama araçlarının modelleri ve kullanım biçimleri, ceza ve tutukevleri merkez örgütü tarafından saptanır. Bunları uygulama süresi, asgari zorunluluk süresini aşmamalıdır.

Tutukluların Bilgi Edinme ve Şikayet Hakları

35- 1. Tutukevine girdiği sırada, her tutukluya; kendi kategorisine uygulanacak rejimi, disiplin kurallarını, bilgi edinme, şikayette bulunma, hak ve yükümlülüklerini bilmesi ve tutukevindeki yaşama uyum sağlaması için gerekli olan diğer tüm bilgileri içeren yazılı bir rehber verilmelidir.

2. Tutuklunun okuma yazma bilmemesi ya da diğer nedenlerle bu bilgileri edinmemesi halinde, bu konudaki tüm hususlar kendisine sözlü olarak anlatılır.

36- 1. Her tutukluya tatiller dışındaki her gün, müdüre ya da onun yetkili temsilcilerine dilekçe vermek ya da şikayette bulunma olanağı tanınmalıdır.

2. Dilekçeler ya da şikayetler, bir müfettişin denetimi sırasında kendisine de verilebilmelidir. Tutuklu, müdür ya da kurumun diğer personeli yanında olmadan, müfettiş ya da tutukevini resmen ziyarete yetkili kılınmış biriyle görüşebilmelidir.

3. Her tutuklunun, ceza ve tutukevleri merkezi yönetimine, adli makamlara, kapalı zarf içinde, dilekçe ya da şikayet yazısı göndermesine izin verilmelidir.

4. Hiçbir ciddi dayanağı olmadığı açıkça belli olanlar dışında, tutukevi yönetimine verilen bir dilekçe ya da şikayet yazısı, bu makam tarafından geciktirilmeksizin incelenir ve tutukluya uygun bir zamanda yanıt verilir.

Dış Dünya ile Temas

37- Tutukluların aileleriyle ve diğer kişi ya da kuruluş temsilcileriyle haberleşmesine ve kendilerine uygulanan rejimin, güvenlik ve tutukevi düzeninin zorunlu kıldığı kısıtlamalar dışında ve gözetim altında olmak koşuluyla, düzenli aralıklarla görüşmesine izin verilmelidir.

38- 1. Yabancı uyruklu tutuklulara, elçilik ve konsolosluk temsilcileriyle haberleşmeleri için makul kolaylıklar sağlanmalıdır.

2. Tutuklu buldukları ülkede, diplomatik ve konsolosluk temsilcileri bulunmayan yabancı uyruklu tutuklular ile sığınma hakkı istemiş ya da vatansız olan tutuklular için de, bunların söz konusu ülkelerin çıkarlarını üstlenmiş diplomatik temsilcilerle ya da bu gibilerin çıkarlarını korumakla

görevli ulusal ya da uluslararası makamlarla temaslarını sağlamak bakımından aynı kolaylıklar gösterilmelidir.

39- Tutukluların olup bitenlerden haberdar olmaları bakımından yönetime izin verilen ve kontrol edilen günlük ve süreli gazeteleri ya da tutukevinin çıkardığı özel yayınları okumalarına, radyo, televizyon, konferans ya da tüm diğer benzer araçları dinleyip izlemelerine izin verilmelidir.

Kütüphaneden Yararlanma

40- Her tutuklunun öğretici, dinlendirici, eğlendirici kitapları olan bir kütüphaneden yararlanmaları sağlanmalıdır. Tutukluların bu gibi kolaylıklardan olabildiğince yararlanmaları desteklenmelidir.

Dini ve Ahlaki Yardım

41- Her tutuklunun olanak ölçüsünde, dinsel ve ahlaki yaşamının gereklerini yerine getirmesine, özellikle de kurumca düzenlenen dinsel toplantılara, ilgili kitaplarla katılmasına izin verilmelidir.

42- 1. Tutukevinde aynı dine mensup yeteri kadar tutuklu bulunuyorsa, bu dinin yetkili bir elemanı buraya atanmalı ya da kabul edilmelidir. Tutukluların sayısı ve koşulları elverişli ise, bu takdirde, tam zamanlı bir din görevlisi atanmalıdır.

2. Birinci paragrafa göre atanan ya da kabul edilen yetkili temsilcinin, düzenli olarak, dini hizmetleri örgütlemesine ve gereken her zaman, özellikle kendi dininden olan tutuklulara ziyaretlerde bulunmasına izin verilmelidir.

3. Hiçbir tutuklu dininin nitelikli bir temsilcisi ile temas kurmak hakkından hiçbir şekilde yoksun bırakılmamalıdır. Buna karşılık, bir tutuklu dini bir temsilcinin ziyaretine karşı çıkıyorsa, onun bu davranışına da saygı gösterilmelidir.

Tutuklulara Ait Eşyaların Saklanması

43- 1. Kurallar, tutuklunun parasını, değerli eşyalarını, elbise ve diğer şeylerini yanında saklamasına izin vermiyorsa, bunlar ilgilinin tutukevine girdiği sırada güvenli bir yere konur. Bunların bir envanteri yapılıp, tutukluya imzalatılır. Bu eşyaların iyi bir şekilde korunması için gerekli önlemler alınır. Hijyen önlemleri sırasında elbiseler yırtılmışsa bunlar kayda geçirilir.

2. Tutuklunun serbest bırakıldığı sırada, tutukluluk süresince aldığı paralar, dışarı gönderdiği eşyalar ve hijyen önlemleri nedeniyle parçalanmış elbiseler dışında para ve bütün diğer eşyaları kendisine iade edilir.

3. Tutukluya dışarıdan gönderilen değerler ve eşyalar, aynı kurallara tabi tutulur.

4. Tutukevine girdiği zaman üzerinde ilaç ya da uyuşturucu bulunan tutuklular serbest bırakıldıklarında, bunlara ne yapılacağına doktor karar verir.

Ölüm, Hastalık, Nakil vb. Durumların Kaydı

44- 1. Tutuklunun ölümü ya da ağır hastalığı ya da ağır bir kazaya uğraması ya da bir akıl hastanesine nakledilmesi halinde, müdür bu durumu derhal eğer tutuklu evli ise eşine, değilse en yakın akrabasına ve nihayet tutuklunun haber verilmesini istediği kişiye bildirir.

2. Tutuklu yakın bir akrabasının ölümü ya da ağır hastalığından derhal haberdar edilir. Bu durumlarda, koşullar da elveriyorsa, tutukluya bir muhafızla ya da serbestçe bu akrabanın yanına gitmesi için izin verilir.

3. Her tutuklu, tutuklanmasından ya da başka bir tutukevine nakledilmesinden, derhal ailesini haberdar etmek hakkına sahiptir.

Tutukluların Nakli

45- 1. Tutuklular başka bir kuruma götürülürken ya da oradan çıkarılırken, olanak ölçüsünde halkın gözünden gizlenmeye çalışılmalı ve onları halkın hakaretinden, merakından ve diğer her türlü yayımın yapılmasına karşı koruyacak önlemler alınmalıdır.

2. Tutukluların havalandırma ve ışık durumları bozuk ya da onlara fizik acı verecek herhangi bir araç ile nakledilmeleri yasaklanmalıdır.

3. Tutukluların nakil giderleri yönetimin koyduğu kurallara göre yönetimce karşılanır.

Hapishane (Tutukevi) Personeli

46- 1. Hapishane yönetimi her derecedeki personelin seçimine özen göstermelidir. Çünkü iyi bir hapishane yönetimi, personelinin bütünlüğüne, insani niteliklerine, görev bilinci ve mesleki yeteneklerine bağlıdır.

2. Hapishane yönetimi kendi personelinde ve kamuoyunda, bu görevin son derece önemli bir sosyal hizmet olduğu bilincini uyandırmak ve ayakta tutmak için, sürekli çaba harcamalı ve bu amaçla, halkı aydınlatmak için uygun her aracı kullanmalıdır.

3. Yukarıda açıklanan amaçların gerçekleşmesi için, hapishane personeli, meslekten hapishane personeli niteliği ile tam zamanlı çalıştırılmalı, Devlet memuru statüsüne ve buna ilişkin iyi davranışlarına, çalışmalarının etkinliğine ve fizik yeterliliğe dayalı bir iş güvenliğine kavuşturulmalıdır. Yetenekli erkek ve kadınları hizmete alıp devamlı tutabilmek için, yeterli bir ücret sistemi uygulanmalı, mesleğin avantajları ve hizmetin koşulları, çalışmanın eziyeti dikkate alınarak saptanmalıdır.

47- 1. Personel yeterli entelektüel düzeyde olmalıdır.

2. Hizmete alınmalarından hemen sonra, genel ve özel bir eğitim kursundan geçirilmeli ve teorik ve pratik sınavlarda yeterli olmalıdır.

3. Meslekleri boyunca, yönetim tarafından periyodik olarak düzenlenen hizmet için geliştirme kurslarına katılarak, mesleki bilgi ve yeteneklerini korumalı ve geliştirmelidirler.

48- Bütün personel davranışlarını ve görevlerini, tutuklular üzerinde örnek olacak nitelikte bir etki yaparak, onların saygısını kazanacak bir şekilde yerine getirmelidir.

49- 1. Personelin yanına olanak ölçüsünde yeterli miktarda psikiyatr, psikolog, sosyal hizmet görevlisi, eğitimci, teknik öğretmen gibi uzmanlar verilmelidir.

2. Sosyal hizmet uzmanları, eğiticiler ve teknik öğretmenler, yarı zamanlı ya da gönüllü yardımcılarının hizmetlerini dışlamadan, tam zamanlı olarak çalışmalıdırlar.

50- 1. Bir hapishane müdürünün, görevinin gerektirdiği kişilik, yönetim becerisi, formasyon ve deneyim bakımlarından yeterli niteliklere sahip olması gerekir.

2. Müdür bütün zamanını işine vermelidir. Bu görev ikinci bir iş niteliğinde olamaz.

3. Aynı binada ya da yakınında oturmalıdır.

4. İki ya da daha fazla kurumun aynı müdürün sorumluluğunda olması durumunda, müdür bunlardan her birini sık sık ziyaret etmelidir. Ayrıca

bunlardan her birinin başında sorumlu bir memur bulunmalıdır.

51- Yönetim, özellikle tutuklulara uygulanan rejimle ilgili olarak, çeşitli kategorilerdeki personel arasındaki haberleşmeyi destekleyecek örgütlenme biçimlerini uygulamaya koymalıdır.

52- 1. Müdürün, yardımcısının ve personelin çoğunluğunun, tutukluların çoğunluğunun konuştukları dili ya da tutukluların çoğunun anladıkları bir dili bilmeleri gerekir.

2. Gerekli ve mümkün olan her zaman, bir çevirmenin hizmetinden yararlanmalıdır.

53- 1. Bir ya da birkaç tam zamanlı doktorun hizmetini gerektirecek kadar büyük olan hapishanelerde, en az bir doktorun hapishaneye yakın bir yerde oturması gerekir.

2. Diğer hapishanelerde doktor, her gün vizite yapmak ve acil durumlarda gecikmeden müdahalede bulunabilmek için olabildiğince kuruma yakın bir yerde oturmak durumundadır.

54- Görevlerini karşı cinsten tutukluların bulunduğu kısımda ya da binada yapmak üzere atanacak erkek ya da kadın personelin seçimine ve denetimine özel bir dikkat gösterilmesi gerekmektedir.

55- 1. Hapishanedeki memurlar, tutuklulara karşı kuvvete başvurmayı, ancak meşru savunma, kaçma girişimi ya da yasa ya da tüzüğe uygun olarak verilmiş bir emre güç kullanarak ya da hareketsiz kalarak karşı koyma hallerinde, uygulayabilirler. Kuvvete başvuran memurlar, bunu asgari zorunlulukla sınırlarlar ve olayı derhal müdüre rapor ederler.

2. Hapishane personeli, şiddet kullanan tutukluları etkisiz hale getirebilmek amacıyla, özel olarak fiziki antrenmana tabi tutulmalıdır.

3. Özel durumlar dışında, hizmetleri gereği tutuklularla doğrudan temas durumunda olan görevlilerin silahsız olmaları gerekir. Esasen, silah kullanma eğitimi almamış bir personele asla silah verilmemelidir.

Denetim

56- 1. Yetkili bir makamca atanmış yetenekli ve deneyimli müfettişler, hapishaneleri ve servisleri, muntazaman denetlemelidirler. Bunlar, özellikle, bu kurumların amaçları doğrultusunda, yürürlükteki yasa ve tüzüklere uygun olarak yönetilip yönetilmedikleri konusu üzerinde titizlikle durmalıdır.

2. Tutukluların kişisel haklarına saygılı olma ve özellikle cezaların yasalara uygun olarak yerine getirilmesi konularının denetimi, ulusal mevzuata uygun olarak, bir yargısal makam ya da hapishane yönetimi dışında tutukluları yasal olarak görmeye yetkili diğer bir makam tarafından yapılmalıdır.

II. BÖLÜM

Özel Kategorilere Uygulanacak Kurallar

Hüküm Giymiş Tutuklular

57- Aşağıda sıralanan temel ilkelerin amacı, bu metnin 1. bölümünün ilk gözlemler paragrafında yapılan açıklamaya uygun olarak, hapishane sistemlerinin hangi anlayışı göre yönetilmesi ya da hangi amaçlara doğru yönlendirilmesi gerektiğini tanımlamaktır.

58- Hapis ve suçluyu özgürlüğünden yoksun bırakarak dış dünyadan ayıran benzeri diğer cezalar, kişiye derin ızdıraplar veren önlemlerdir. Haklı nedenlere dayanılarak köken, ırk ya da dine göre ya da disiplinin korunması amacıyla yapılan ayrımlar dışında hapishane rejimleri bu acıları daha da ağırlaştırmamalıdır. Hapishane rejimi, hapishane hayatı ile dışarıdaki özgür yaşam arasındaki farkı azaltmanın yollarını aramalıdır.

59- Özgürlükten yoksun bırakan ceza ve önlemlerin amaç ve haklılığı, son kertede, toplumu suç işlenmesine karşı korumaktır. Böyle bir amaç ancak, tutukluluk süresinin, olanak ölçüsünde, tutuklunun serbest bırakılmasından sonraki yaşamında, yasalara saygılı olmayı sadece istemesiyle değil, fakat fiilen bu yeteneği kazanması ve kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek duruma gelmesi için kullanmasıyla olanaklıdır.

60- 1. Bu amaçla hapishane rejimi, sağaltıcı, eğitici, ahlaki, manevi vb. olanaklı olan her türlü yola başvurmalı ve mevcut yardım olanaklarının her türlüşünü, tutukluların kişisel durumlarının gerektirdiği şekilde uygulamayı sağlamaya elverişli olmalıdır.

2. Tutuklular ve personel arasında iletişim, doğabilecek gerilimi önlemek ve tutukluların bakım programına katılımlarını sağlamak için kolaylaştırılmalıdır.

61- Tutukluların, yavaş yavaş topluma yeniden dönmelerini sağlayacak gerekli önlemlerin alınması uygun olacaktır. Bu amaç, kurumca ya da bu konuda uygun başka bir kurumca düzenlenecek bir özgürlüğe hazırlık

programının uygulanmasıyla ya da, etkin bir sosyal hizmet kuruluşunun denetimi altında sınama niteliğinde serbest bırakma denemesiyle gerçekleştirilebilir.

62- Uygulanacak programda ağırlık, tutukluların dışlanması konusunda olmayacak, aksine, bunların toplumun birer üyesi olmaya devam ettiklerinin üzerinde durulacaktır. Bu bakımdan kurum personeli, tutukluları yeniden topluma kazandırma görevlerine yardımcı olmaları için, olanak ölçüsünde, sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmalıdır. Hapishanelerdeki sosyal hizmet uzmanlarının görevleri, tutukluların aileleriyle, diğer kiyilerle ve onlara yararlı olabilecek sosyal kuruluşlarla iyi ilişkilerinin devamını ve geliştirilmesini sağlamak olmalıdır. Tutukluların yurttaşlık ve sosyal güvenlik haklarını ve diğer sosyal yararlarını korumak için, yasa ve çekilen ceza ile bağdaşabilir nitelikte bütün önlemlerin alınması için girişimlerde bulunulmalıdır.

63- Tıbbi servisler, bir tutuklunun, yeniden topluma kazandırılmasını engelleyebilecek yetersizliklerini ya da bedensel ya da ruhsal hastalıklarını ortaya çıkarıp tedavi etmek için çaba harcamalıdır. Bu amaçla gerekli görülen her türlü tıbbi, cerrahi ve psikiyatrik bakım uygulanmalıdır.

64- 1. Bu ilkelerin gerçekleştirilmesi, bakımın kişiselleştirilmesini ve amaçla da tutukluların esnek bir dağılımını gerektirir; bu bakımdan tutukluların, kendilerine uygun kişisel tedavilerinin yapılabileceği kurum ya da servislere konulması uygun olur.

2. Bu kurum ya da servisler farklı tipte olmalıdır. Güvenlik önlemlerinin de gereğine göre derecelendirilmesi arzu edilir. Açık cezaevlerinde kaçmaya karşı fiziksel güvenlik önlemleri öngörülmeyp, tutukluların özdenetim yeteneklerine güvenildiğine göre bu durum tutukluların yeniden değerlendirilmelerinde, özenle seçim yapılmasına en uygun koşulları oluşturur.

3. Kurumların ya da servislerin (ceza ve tutukevleri) tipleri, boyutları, örgütlenmeleri ve yeterliliklerinin verilmesi düşünülen bakıma göre saptanması arzu edilir.

65- Toplumun görevleri, tutuklunun serbest bırakılmasıyla bitmemektedir. Bu itibarla, kendisine karşı beslenen önyargıyı azaltacak ve ona toplumdaki yerini yeniden almasını sağlayacak ve serbest kalan

tutukluya “hapisane sonrası” etkili bir yardım yapacak güç ve yetkide, resmi ve özel kuruluşların bulunması gerekecektir.

Uygulanacak Davranışlar

66- Bir cezaya ya da özgürlükten yoksun bırakacak bir önleme mahkum olmuş kişilere uygulanacak davranışların amacı, mahkumiyet süresinin el verdiği ölçüde serbest bırakıldıklarında onlarda, yasalara saygılı ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir yaşam için gerekli irade ve çalışmaya hazır olma arzusu yaratmaya yönelik olmalıdır. Tutuklulara karşı yapılacak davranışlar onların kendi kendilerine saygılı olmalarını teşvik edici ve sorumluluk duygularını geliştirici nitelikte olmalıdır.

67- 1. Bu bakımdan, manevi yardımın mümkün olduğu ülkelerde bu önleme, bunun dışında da, her tutuklunun kişisel gereksinimlerine göre eğitim, yönlendirme, mesleki eğitim, kişisel sosyal yardım yöntemleri, grup etkinlikleri, iş konseyi, fizik geliştirme ve moral eğitim gibi önlemlere başvurulmalıdır. Ayrıca, mahkumun sosyal ve adli geçmişi, bedensel ve zihinsel yeterlilik ve yeteneklerini, kişisel olanaklarını, mahkumiyet süresini ve gelecekte alabildiği toplumdaki olası yerini de göz önünde tutmak gerekir.

2. Belli bir süre için bir cezaya ya da bir önleme mahkum olmuş her tutuklu için cezaevine girişinden sonra en kısa süre içinde, yukarıdaki paragrafta belirtilen hususlar hakkında müdüre raporlar verilir. Bu raporlar arasında doktorun ve mümkünse psikiyatrin raporu da yer alır.

3. Bu raporlar ve diğer yararlı bilgiler kişisel bir dosyada toplanır. Bu dosyalar güncel halde tutulur ve gerek görüldüğünde sorumlu personelin hemen bakabileceği bir tarzda sınıflandırılır.

4. Uygulanacak davranışların programı, çeşitli kategorideki personelin görüşü alındıktan sonra hazırlanır. Tutukluların, kendilerine uygulanacak kişisel programın hazırlığına etkin olarak katılmaları gerekir. Bu programların düzenli olarak yeniden gözden geçirilmeleri öngörülmelidir.

Tutukluların Dağılımı ve Davranışların Kişiselleştirilmesi

68- Tutukluları dağıtmanın amacı:

a) Geçmişindeki eylemleri ya da kişiliği nedeniyle yanındaki mahkumları olumsuz yönde etkilememesi için;

b) Güvenlik ve topluma uyum sağlamanın gerekleri dikkate alınarak, kendisine uygulanacak davranışı kolaylaştırmak için olmalıdır.

69- Farklı tiplerdeki tutuklulara uygulanacak davranışlar için, olanak ölçüsünde ayrı binalar ya da ayrı bölümler bulunmalıdır.

70- Belli bir süre için bir cezaya ya da bir tedbire mahkum olmuş her tutuklu için hapishaneye girişi izleyen en kısa sürede ve kişiliği ile ilgili incelemenin sonunda, kişisel ihtiyaçları, yetenekleri ve zeka durumu dikkate alınarak, kendisine uygulanacak davranış ile ilgili bir program hazırlanır.

71- 1. Tutuklulara çeşitli olanaklar, özellikle sorumluluk duygusunu geliştirecek ve kendilerine uygulanacak programa ilgilerini çekecek nitelikteki kurumların etkinliklerine katılmak gibi öneriler yapılmalıdır.

2. Tutukluların, kendi programları ile ilgili etkinlikler konusunda işbirliği ya da katılımlarını yüreklendirici yöntemleri bulmak için çaba harcanmalıdır. Bu amaçla tutuklular, 28. maddede öngörülen sınırlar içinde, kurumun bazı etkinliklerinde sorumluluk almaya özendirilmelidir.

Çalışma

72- 1. Hapishanede işkence niteliğinde çalışmalar yapılamaz. Tutuklulara özellikle tehlikeli ya da sağlığa zararlı işler verilemez.

2. Hükümlü tutuklular, doktorlar tarafından saptanmış fiziksel ve zihinsel yeteneklerine ve eğitim durumlarına göre, zorunlu çalışmaya tabi tutulabilirler.

3. Tutuklulara, kendilerine normal bir iş günü meşgul edecek verimli bir iş verilmelidir.

4. Bu iş, olanaklar ölçüsünde, tutuklunun serbest bırakıldıktan sonra normal olarak yaşamını kazanma yeterliliğini sürdüreceği ve geliştireceği nitelikte olmalıdır.

5. Yararlı bir mesleki eğitimden yararlanmak isteyen tutuklulara, özellikle de gençlere böyle bir eğitim sağlanmalıdır.

6. Akılcı bir mesleki seçim sınırları içinde ve yönetimin istekleri ve kurumun disiplini ile bağdaşmak koşulu ile tutuklular, yapmayı istedikleri işi seçebilmelidirler.

73- 1. Hapishanedeki çalışmaların örgütlenmesi ve yöntemi, tutukluları serbest çalışmanın koşullarına hazırlama bakımından hapis hane dışındaki benzerlerine yakın olmalıdır.

2. Bununla birlikte, tutukluların çıkarları ve mesleki eğitimleri, hapisane çalışmasından kar sağlama arzusuna feda edilmemelidir.

74- 1. Tutukluların çalıştırılmaları, bizzat yönetim tarafından, kendi atölye ve işletmelerinde ya da son aşamada, özel girişimin yardımıyla sağlanır.

2. Özel girişimde çalıştırılan tutuklular, hapisane yönetiminin denetiminde tutulur. Özel sektör yetkilileri, tutukluların verimliliklerini dikkate alarak, bunlara bu çalışma için normal olarak uygulanan ücreti verir.

75- 1. Çalışılan yerin güvenliği ve sağlık koşulları, aynı iş ve koşullarda çalışan serbest işçilerinkine benzer şekilde organize edilir.

2. İş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı tutuklulara tazminat ödenmesi için, yasanın serbest işçilere sağladığı koşulların, eş değerde önlemleri alınmalıdır.

76- 1. Tutuklulara günlük ve haftalık azami çalışma saatleri, mevzuata ya da yerel geleneklere ve serbest işçilerin durumuna göre saptanmalıdır.

2. Tutuklulara en azından haftada bir gün dinlenme hakkı ve programlarında öngörülen eğitim ve diğer etkinlikler için yeterli zaman verilmelidir.

77- 1. Tutukluların çalışmalarına karşılık adil bir ücret verilmelidir.

2. Mevzuat, tutuklulara, kazançlarının bir kısmını izin verilen kişisel şeyleri almak için, diğer kısmını ailesine ya da izin verilen diğer amaçlar için ayırmasına izin vermelidir.

3. Mevzuat, aynı zamanda, tutuklunun kazancının bir kısmını serbest bırakıldığı saman kendisine verilmek üzere yönetim tarafından saklanmasına da uygun olmalıdır.

78- 1. Yararlanabilecek bütün tutukluların eğitimlerini geliştirmek için, muhtemelen dini eğitim de dahil olmak üzere, gerekli önlemler alınmalıdır. Yönetim, okuma yazma bilmeyenler ile genç tutuklulara özel bir dikkat göstermelidir.

2. Eğitim, tutukluların serbest bırakıldıklarında kaldıkları yerden devam etmelerini sağlamak bakımından, olanak ölçüsünde, resmi, resmi eğitimle eşgüdümlü bir şekilde organize edilmelidir.

79- Tutukluların bedeni ve zihinsel sağlıklarını sürdürmeleri için, her

kurumda, kültürel etkinlikler ve eğlenceler düzenlenmelidir.

80- Mahkum oluşundan itibaren hükümlünün, serbest bırakıldıktan sonraki geleceği düşünülmelidir. Bu bakımdan tutuklu, ailesiyle ve kendisine yararlı olabilecek diğer kişi ve kuruluşlarla iyi ilişkiler sürdürmeye özendirilmelidir.

81- 1. Serbest bırakılan tutuklulara, toplumda bir yer ve özellikle iş bulmalarında etkin bir şekilde yardımcı olabilecek servis ve örgütler kurulmalıdır.

2. Tutukluların serbest bırakılmalarını izleyen dönemdeki gereksinimleri için onlara, kimlik kartı ve diğer zorunlu belgeler, bir lojman, bir iş, mevsime göre uygun elbiseler ve gideceği yara varması ve kısa bir süre için de olsa yaşamlarını sürdürmek için gerekli diğer araçlar sağlanmalıdır.

3. Bu maddenin 1. paragrafında belirtilen servis ve örgütlerin temsilcileri, hapisaneye girebilmeli ve tutuklularla görüşebilmelidir. Tutuklunun kuruma girmesinden başlayarak çıkışına kadar, kendisinin topluma yeniden kazandırılması hakkında görüşleri alınmalıdır.

4. Tutukluların topluma yeniden uyum sağlaması ile ilgili bütün servis ve kuruluşlar arasında iyi bir eşgüdüm sağlanmalıdır.

B. Deliler ve Zihinsel Anormaller

82- 1. Deliler hapisanede tutulmamalıdır, bunların mümkün olan süratle akıl hastalıkları kurumlarına nakilleri sağlanmalıdır.

2. Ağır şekilde diğer zihinsel hastalığı olan tutukluların, gözlem altında tutulması ve bakımı için, tıbbi kontrol altında, uzmanlaşmış kurum ya da bölümler oluşturulmalıdır.

3. Hapishanelerdeki tıbbi bakım ya da psikiyatri servisi, ihtiyacı olan bütün tutukluların psikiyatrik tedavisini sağlamalıdır.

83- Tutuklunun serbest bırakılmasından sonra da tedavisinin zorunlu olması halinde, diğer yetkili kuruluşlarla anlaşarak, kendisine psikiyatrik nitelikte, hapisane sonrası bir sosyal yardım sağlanması için gerekli önlemler alınmalıdır.

C. Yakalanan ya da Gözaltında Tutulan Kişiler

84- 1. Ceza yasasında öngörülmuş bir suçu işlediği gerekçesiyle yakalanıp poliste gözaltında ya da bir tutukevinde bulunan, fakat henüz

yargılanmamış olan kişiler, aşağıdaki maddelerde “sanık” olarak nitelendirilmişlerdir.

2. Kişisel özgürlüklerin korunmasına ilişkin yasal hükümlere zarar vermeden, kişinin kendisine isnat edilen suç kanıtlanıncaya kadar masum sayılacağı kuralından yararlanan sanıklar, ceza usul yasası ve güvenlik gerekçesiyle getirilen kısıtlamalar dışında, bir kısıtlamaya tabi tutulmayarak işlem görürler.

85- 1. Hiçbir sanık, istemediği takdirde, hükümlülerle temas ettirilemez.

2. Genç sanıklar, kendilerini kötü etkilere karşı koruyacak koşullar altında tutulur ve yaşlarının gereği olan özel ihtiyaçlarını dikkate alan bir rejimden yararlandırılırlar.

86- İklim dolayısıyla yerel farklı uygulamalar saklı kalmak koşulu ile, sanıklara kişisel oda olanakları tanınmalıdır.

87- Yönetim, sağlık makamları tarafından saptanan normlara uygun olarak, sanıklara, olağan saatlerde, nitelik ve miktar bakımından modern hijyen ve diyet kurallarına yanıt verecek nitelikte, sanıkların yaşlarını, sağlık durumlarını, çalışma koşullarını ve olanak ölçüsünde dini ve felsefi inançlarını da dikkate alan iyi hazırlanmış bir yemek verilmelidir.

88- 1. Sanıklara, temiz ve uygun olmaları koşulu ile kendi elbiselerini giyme olanağı tanınmalıdır.

2. Sanık bu olanağı kullanmıyorsa kendisine uygun giysi sağlanmalıdır.

3. Sanığın uygun kişisel giysileri yoksa, kendisine, adli makamların önüne çıkarken ya da resmi bir izinle dışarı çıkarken giymesi için, iyi durumda sivil elbise sağlanır.

89- Sanığa çalışma olanağı tanınmalı, ancak kendisini zorla çalıştırmamalıdır. Eğer çalışırsa bunun ücreti verilmelidir.

90- Her sanığın kendi adına ya da başkalarının adına, yönetimin, adaletin ve kurumun güvenliği ve düzenin gerekleri ile bağdaşan sınırlar içinde, kitaplar, gazeteler, yazmak için gerekli malzemeler ve kendisini meşgul edecek diğer araçlar almasına izin verilmelidir.

91- Eğer isteğinin makul bir gerekçesi ve ödeme olanakları varsa, sanığa kişisel doktoru ve dışçisinin kendisini ziyaretine olanak tanınmalıdır.

92- Bir sanık tutuklanmasını derhal ailesine bildirebilmeli ve kendisine ailesi, dostları ve kendileriyle temastan meşru bir menfaati olan kişilerle haberleşmesi için makul kolaylıklar sağlanmalı ve yönetimin, adaletin ve kurumun güvenliği ve düzenin gerektirdiği kısıtlama ve gözetim koşulu ile, insani bakımdan tam anlamıyla tatmin edici koşullar altında, bu kişilerin ziyaretlerini kabul edebilmelidir.

93- Bir sanık gözaltına alındığında avukatını seçebilmeli ya da mevzuatla öngörülümüşse kendisine bir avukat atanmasını istemesine ve savunması için bu avukatla görüşmesine izin verilmelidir. Hazırlayacağı gizli bilgileri avukatına verebilmeli ve onun vereceklerini de alabilmelidir. İsteği üzerine, bu amaçla, kendisine bütün kolaylıklar sağlanmalıdır. Özellikle, yönetim ve savunma ile olan esas ilişkilerinde kendisine ücretsiz olarak bir çevirmen verilmesini sağlayabilmelidir. Sanık ile avukatının görüşmeleri, gözetim altında, fakat polisin ya da bir hapishane görevlisinin dinleyemeyeceği bir şekilde olmalıdır.

D. Borç Yüzünden Mahkumiyet ve Hapis

94- Mevzuatları, borç yüzünden ya da cezai nitelikte olmayan adli bir kararla hapsedilmeyi öngören Devletlerde bu tutuklular, güvenliği ve düzeni sağlamak için yeterli olanın ötesinde bir kısıtlamaya ya da sert davranışlara tabi tutulmamalıdır. Muhtemelen zorunlu çalışma hariç, kendilerine uygulanacak davranış, sanıklara uygulanandan daha kötü olmamalıdır.